

2. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge/ Asylgeschäftsstatistik Daten // <https://www.bpb.de/politik/innenpolitik/flucht/218788/>

3. Schirilla Nausikaa Migration und Flucht. Orientierungswissen für die Soziale Arbeit. 1. Auflage (Herausgegeben von M.Becker, C.Kricheldorff, J.Schwab) - Stuttgart, Verlag W. Kohlmarer GmbH, 2016.- 263 S.

Жарук Ірина Василівна

магістр економіки,

менеджер проекту Міжнародного благодійного фонду «Альянс громадського здоров'я»

zharuk@aph.org.ua

Пурік Олена Петрівна

кандидат медичних наук,

старший радник з програмної діяльності Міжнародного благодійного фонду «Альянс громадського здоров'я»

www.aph.org.ua

Голубєва Марія Олександрівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри психології та педагогіки,

Національний університет

«Кієво-Могилянська академія»

golubeva@ukma.edu.ua

АНАЛІЗ СПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ ВІЛ-СЕРВІСНИХ НДО НАДАВАТИ ПОСЛУГИ НЕПОВНОЛІТНІМ ОСОБАМ, ПРЕДСТАВНИКАМ ГРУП РИЗИКУ

Статтю присвячено висвітленню актуальних підходів до вирішення низки проблем (юридичних, етичних, психологічних, інформаційних, просвітницьких, соціальних) вітчизняних підлітків, які вживають наркотики. Процес виявлення зазначених вище проблем та реалізація підходів до практичного вирішення їх відбувалися при розроблені та впроваджені Міжнародним благодійним фондом «Альянс громадського здоров'я» у Проекті «Надання послуг зменшення шкоди для дітей та підлітків, які вживають наркотики, в Україні: досягти тих, кого не охоплено послугами». Реалізація цього Проекту відбувалася за фінансової підтримки СНІД Фонду Елтона Джона з січня 2015 року до кінця грудня 2017 року.

Ключові слова: соціальна робота; ВІЛ-сервісні послуги; підлітки, які вживають наркотики; психосоціальні послуги підліткам, які вживають наркотики; збереження та поліпшення здоров'я підлітків, які вживають наркотики, ВІЛ-сервісні ГО.

Вступ. Споживання наркотиків вітчизняними підлітками викликає особливу стурбованість батьків, учителів, соціальних працівників, громадськості вцілому. Підлітки споживають продукти синтезу аптечних препаратів, нові види психоактивних речовин (так звані дизайнерські наркотики). Зазначимо особливо, що ці наркотики характеризується високим рівнем токсичності та спричиняють не виправну шкоду здоров'ю підлітків. Тому Міжнародним благодійним фондом «Альянс громадського здоров'я» (далі – Альянсом) було розроблено та впроваджено Проект «Надання послуг зменшення шкоди для дітей та підлітків, які вживають наркотики, в Україні: досягти тих, кого не охоплено послугами» (далі - Проект) за фінансової підтримки СНІД Фонду Елтона Джона з січня 2015 року до кінця грудня 2017 року.

Актуальність теми дослідження. Альянс провів аналіз певних статистичних даних та інтерв'ю з дорослими споживачами наркотичних речовин. На базі цих двох джерел було зроблено такі висновки: 1) в Україні вік початку (перших проб) та систематичного вживання наркотиків серед молоді становить 14 – 17 років [1; 2]; 2) звернення за профілактичними послугами відбувається значно пізніше – після 24 – 25 років, або не відбувається взагалі. Наразі аналіз можливостей, межі спроможності фахівців ВІЛ-сервісних громадські організацій (далі – ГО) надавати послуги неповнолітнім особам, представникам груп ризику, залишаються актуальними.

Виклад основного матеріалу. У процесі виконання Проекту ми спиралися на низку вітчизняних та зарубіжних документів: Закон України «Про соціальні послуги», Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», Наказ Міністерства соціальної політики України № 912 від 10.09.2015 р «Державний стандарт соціальної послуги профілактики Міністерства соціальної політики України», Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 12 грудня 1991 р. № 1972-ХІІ), Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про службу у справах дітей» від 30 серпня 2007 р. № 1068, Постанова Кабінету Міністрів України «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» від 24 вересня 2008 р. № 866, Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про удосконалення добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію» від 19 серпня 2005 р. № 415, «Глобальне визначення соціальної роботи» (липень 2014 р.) [3].

У зв'язку із особливостями Проекту нас більше цікавило, перш за все, поліпшення якості життя підлітків, зменшення шкоди на здоров'я вітчизняних підлітків від вживання наркотиків. Ще на одному моменті хочемо загострити увагу. Вітчизняні психологизначають, що підлітковий вік охоплює період від 11-12 до 14-15 років. Однак в цьому питанні ми притримувалися підходу ВООЗ: ця організація до підлітків відносять осіб від 10 до 19 років включно.

За стандартами соціальних послуг, розробленими Міністерством соціальної політики України, соціальні працівники НГО ВІЛ-сервісних

організацій не можуть офіційно надавати відповідні послуги із організації лікування ВІЛ/СНІД вітчизняним підліткам із груп ризику. Якщо результати тесту на ВІЛ у такого підлітка будуть позитивними, то лікування йому можна надавати лише за згодою батьків чи офіційних представників цього підлітка. Однак часто-густо соціальні працівники непоінформовані про такі можливості, деякі з них ненавчені, бо існує достатньо велика плінність кадрів в таких організаціях, окрім того, лише деякі із цих соціальних працівників мають фахову освіту чи вищу освіту взагалі. За таких реальних обставин щоб не ризикувати соціальні працівники особам, яким не виповнилося 18 років, не надають таких послуг. Деякі зі соціальних працівників йдуть хибним шляхом: збільшують вік такого підлітка, змінюють інші дані про нього. Дії із надання відповідних послуг знаходяться в «сірій» зоні. Діючи у такий спосіб, соціальні працівники самі стають незахищені перед лицем закону. Фактично вони керуються гаслом: «Не зашкодь!».

Висновок. Колізії в правовому полі породжують низку етичних, психологічних, інформаційних, педагогічних, назагал - соціальних проблем - у наданні соціальних послуг вітчизняним підліткам, які вживають наркотики. Реаліям сьогодення не відповідають вітчизняні державні стандарти із надання ефективних соціальних послуг підліткам, які вживають наркотики.

Список використаних джерел

1. Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ серед людей, які вживають ін'єкційні наркотики. Регіональні профілі за результатами біоповедінкового дослідження 2015 року / Ю. Г. Барська та інші. – Київ : МБФ «Альянс Громадського Здоров'я», 2016. – 246 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/regprof2017.pdf> – Назва з екрана.

2. Жизнь детей и подростков, практикующих рискованное поведение / И. Жарук и др. – Киев : МБФ «Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине, 2014 г. - 16 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/Zhizn-detei-i-podrostkov.pdf> – Назва з екрана.

3. Бойко О. М. Глобальне визначення соціальної роботи та український контекст / О. М. Бойко // Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 20175. – № 199. – С. 85-90.

Zharuk Iryna, Master in economy, project manager International Charitable Foundation “Alliance for Public Health”

Purik Olena, PhD, Senior Program Adviser International Charitable Foundation “Alliance for Public Health”

Golubeva Mary, PhD of Pedagogics, docent National University “Kyiv-Mohyla Academy”

Analysis of the capacity of professionals of hiv service ngos to provide services for underaged, representatives of a risk groups

The article is devoted to the coverage of recent approaches to solving a number of issues (legal, ethical, psychological, informational, educational, social) of